

Transaktsionaalse analüüsi harjutus

Palun otsustage iga kord järgmiste reaktsioonide üle: kas saatja käitub vastavalt lapse egoseisundile (C), täiskasvanu egoseisundile (A) või vanema egoseisundile (P). Proovige ette kujutada hääletooni, mida saatja võib iga kord kasutada. See paneb teid enesekindlamalt egoseisundit valima.

Töötaja ei leidnud olulist kirja.

- a) Ütle mulle, miks sa ei hoolitse asjade eest, mille eest vastutad?
- b) Parim viis on küsida kõigilt, kellel oli kirja viimastel päevadel vaja, ning proovida selle liikumist jälgida. Ehk saab hr Mueller sind aidata.
- c) Ma ei saa sind aidata – ma ei söönud sinu tobedat kirja ära!

IT-pinu ei tööta jälle.

- a) Palun vaata, kas leiad täna hommikul mehaaniku.
- b) Kurat! Masin on alati maas. Tahan selle vastu seina lüüa ja visata järgmisesse prügikasti!
- c) Teenindustöötajad pole enam sellised, nagu vanasti. Nad peaksid seda hoolikamalt käsitsema!

Ülemus pole rahul kirjaga, mille tema sekretär kirjutas vastuseks teise osakonna memodele. Sekretär:

- a) Issand jumal, ma lugesin seda memo kolm korda ja ma ei saanud sellest aru. See mees peab olema juhmard.
- b) Leidsin, et memo on vastuoluline, härra. Oleksin tänulik, kui ütleksite mulle, mida te tema põhipunktide kohta arvate.
- c) Me ei tohiks sellele memole üldse vastata. On selge, et mees ei tea, millest ta räägib!

Ajutine sekretär ilmub oma esimesel tööpäeval väga laia löikega kampsunis.

- a) Vau, vaata!
- b) Sa ei pane seda tõesti kontorisse selga!
- c) Huvitav, miks ta just selle kampsuni tööle tulekuks valis.

Kohvipausi ajal teatas inimene, et üks töötaja on üle viidud.

- a) See on see, mida ma tahan teada. Arvan, et juhtunu on hea, ta on mind sageli ärritanud!
- b) Ärgem rääkigem edasi midagi, mis ei pruugi tõi olla. Peaksime küsima ülemuselt, kas me tahame seda täpselt teada.
- c) Me ei tohiks tõesti vaest poissi mustata. Tal on juba niigi raskusi – rahaliselt ja kodus – noh, teate küll.

Ülemus ei veennud publikut oma ettepanekus olulisel koosolekul. Tema sekretär:

- a) Oh te vaeseke, tunnete end arvatavasti kohutavalt! Teen teile kohe tassi kohvi – see teeb teil tuju paremaks.
- b) Kas arvate, et oled halvas olukorras? Kuulake, mis minuga just juhtus...!
- c) Minu arvates on kahju, et teie ettepanek tagasi lükati. Palun öelge mulle, kui saan teie heaks midagi teha!

Proua Millerit edutatakse ootamatult.

- a) Proua Miller väärrib seda tõesti. Tal on palju lapsi, keda ta toitma peab – ta vajab raha. Vaeseke.
- b) Kurat. Kui vaid mina saaks nii hea karjäärihüppe teha ...
- c) Arvan, et mina väärin edutamist temast enam. Aga võib-olla alahindasin teda siiani ...

Teatatakse, et osakonda tuleb kahandada.

- a) Millised võimalused mul on, kui peaksin lahkuma?
- b) See neetud ettevõtte pole siin töötamist väärt!
- c) Ma arvan, et ülemused peaksid kõigepealt vallandama kõik naised. Esiteks pole neil raha vaja ja teiseks võtavad nad ainult meestelt töö ära.

Egoseisundi harjutused

Igal inimesel (isiksusel) on Berni sõnul kolm egoseisundit. Need on:

P – vanema egoseisund

A – täiskasvanu egoseisund

C – lapse egoseisund

Määrake avaldused vastavale egoseisundile!

Palun kirjutage see kiri kohe.	P	A	C
Keegi ei aita mind!	P	A	C
Sa saad sellega hakkama!	P	A	C
Palun andke mulle kaust.	P	A	C
Tunnen end täna halvasti.	P	A	C
Teen sulle kohvi.	P	A	C
Kas söök on juba valmis?	P	A	C
Ma ei taha praegu süüa!	P	A	C
Pead ukse sulgema!	P	A	C
Saad ju aru?	P	A	C
Palun, siin on allkirjade kaust.	P	A	C

Ma ei taha seda enam näha!	P	A	C
Ära karju minu peale, ma kiirustan!	P	A	C
Ma ei taha seda enam teha.	P	A	C
Mitu korda ma pean seda ütlema?	P	A	C
Mis kell on?	P	A	C
Otsi ise – mina tahan praegu rahulikult töötada.	P	A	C
Kas annaksid mulle palun voldiku?	P	A	C
Ma pean alati su teenijat mängima!	P	A	C
Pead arved korrastama.	P	A	C

Isiksuse valdkonnad ja suhtlemiskäitumine

Palun valige egoseisund, millest see väide pärineb.

Mida ma teha saan?	P	A	C
Iga laps saab sellise seadmega hakkama, mida sa sellega tegid?	P	A	C
Tahaksin teada, mida te siin müüte – segisteid või tainamasinaid?	P	A	C
Kuule, kas sa tahad väita, et oleme teid petnud?	P	A	C
Kuidas sa minuga räägid? Ma ei müünud sulle seadet.	P	A	C
Kas see on lõpuks valmis?	P	A	C
Ma ei ole nõiakunstiks võimeline.	P	A	C
See on keeruline küsimus.	P	A	C
Mulle tundub, nagu oleks keegi võhik selle kallal käinud.	P	A	C
Ja võime alati proovida, kuidas hakkama saame.	P	A	C
Oh, kas tahad seda nüüd nii esitleda?!	P	A	C
Kas sa arvad, et olen liiga loll, et midagi sellist märgata?	P	A	C
Probleem seisneb ühes sinu tobedas masinas!	P	A	C
Vabanda, mul on tõesti kahju.	P	A	C
Te ei ole meiega rahul, härra?	P	A	C
Mida me oleme kahe silma vahele jätnud?	P	A	C
Otsin nädal tagasi teie käest uhiuue auto. Ja täna vedas see mind alt!“	P	A	C
Pidin ise halva ilmaga autot lükkama! Vaadake!	P	A	C
Tõesti kohutav – sellised asjad juhtuvad tavaliselt kõige sobimatul ajal!	P	A	C
Ütlete, et vedas alt. Mis täpselt juhtus?	P	A	C
Auto lihtsalt peatus ega käivitunud uuesti.	P	A	C
Kus auto nüüd on?	P	A	C
Kas võiksite seda asja uurida?	P	A	C
See on tõesti kohutav. Auto oli siin kuni eelmise nädalani ja nüüd ei taha see jälle käivituda!	P	A	C
Teate, nii odavaid asju ostes ei tohiks te imestada.	P	A	C
Kuid teie müügimees ütles, et saate seda selle seadme abil hõlpsasti teha.	P	A	C

Müüjad! Mida nad tehnoloogiast mõistavad?	P	A	C
Mille jaoks küll! Ma sooviksin tõesti teada, miks me neid kalleid käsiraamatuid trükime?	P	A	C
Kas saaksid natuke kiiremini teha?	P	A	C
Ma teen juba niigi, mida suudan. Aga kui sa unustad kliendinumbr? See ei ole minu süü!	P	A	C
Mitu korda olen öelnud, et kirjad peavad samal päeval postkontorisse minema?	P	A	C
Kas ma saan sind aidata?	P	A	C
Kurb, et sa said vale sõnumi, kas pole?	P	A	C
Tahaksin teada, mille jaoks ma täpseid juhiseid annan?	P	A	C
Selle probleemi eest vastutate teie ainuisikuliselt!	P	A	C
Ma ei oska selle kirjaga midagi peale hakata. See sisaldab lihtsalt jama.	P	A	C
Minu arvates oleks tulnud asi juba ammu ära klaarida.	P	A	C
Mitte miski ei sobi sulle. Sa ei näe mind enam!	P	A	C
Vaata! Just see ongi tulemus.	P	A	C
Palun tee töö kohe ära!	P	A	C
Soovin, et päev oleks läbi.	P	A	C

Transaktsioonitasandid

Paralleelsed transaktsioonid toimuvad siis, kui saatja ja vastuvõtja on samas egoseisundis

P		P	vähe konflikte, kuid tulemusi pole
A		A	konfliktid puuduvad ja tulemus on alati
C		C	vähe konflikte, kuid tulemusi pole

Paralleelsed tehingud võivad toimuda ka erinevate egoseisundite vahel.

P		P	
A		A	Vastuolulised tehingud
C		C	

Ristteingu korral vastab vastuvõtja teistsugusele egoseisundile kui saatja oma sõnumit saates.

P		P	
A		A	vaidlus
C		C	

Kui saatja ja vastuvõtja räägivad üksteisega täiskasvanu egoseisundist, saavad nad vestelda ilma konfliktideta, mis viib tulemusteni.

Transaktsioonid

Palun joonistage näidetele transaktsioonide nooled!

Paralleelsed transaktsioonid

1	A:	Meie tänapäevane karistussüsteem on liialt humaanne.	P	P
		Nad peavad kinni istuma!	A	A
	B:	Muidugi, kes on midagi teinud, peab trellide taga olema. Ei mingit halastust	C	C
	A:	Kuhu see peaks viima, kui vennad elavad vanglas mugavamalt elu kui nende semud vabaduses?		
	B:	Jah, see olukord tuleb taas lahendada!		
2	A:	Seltskonna väljasõit oli tore, tõeliselt naljakas!!	P	P
	B:	Ja kuidas me naersime! Te oleksite pidanud meie ülemust nägema, ta oli uskumatult naljakas	A	A
			C	C
3	A:	Mis kell on?	P	P
	B:	Pool kaksteist.	A	A
			C	C
4	A:	Jama, ma lihtsalt ei saa oma ülemusega läbi!	P	P
	B:	Miks sa temaga ei räägi? Kui teil on raskusi, peate rääkima.	A	A
			C	C
	A:	Olen juba proovinud, kuid pole mõtet, ta viib kohe jutu teemalt kõrvale. Mul pole võimalust.		
	B:	Noh, siis pead ette valmistuma – tööta välja strateegia!		
	A:	Sa võid ju seda öelda. Ma ei tea, millal ta mind kutsub.		

Risttransaktsioonid

5	A:	Härra Hansen, öelge mulle, kus on teie	P	P
	B:	tulumaksukaart?	A	A
	A:	Ärge muretsege. Saate selle juba varsti!	C	C
	B:	Kas peaksin kedagi taga ajama?		
	A:	Te saate selle eest palka!		
	B:	Arvate, et mul pole midagi paremat teha, kas pole?		

- A: Teete just nii, nagu poleks mulle midagi tähtsamat kui
B: mu tobe tulumaksukaart!
Olgu, nagu soovite. Tulumaksukaarti pole, raha pole!
Ma saan oma raha – võite oma elu peale kihla vedada!

Suhtlemisdiagnoos

1	A: Kui palju suurema pirniga lamp maksab?	P	P
	B: 120 eurot	A	A
		C	C
2	A: Hambaarstid tõmbavad patsiendist viimasegi raha välja. Maksin ühe silla eest tuhat eurot!	P	P
	B: Jah, nad rikastuvad, sõidavad Mercedestega ja peavad suvilaid Baleaari saartel.	A	A
		C	C
3	Ülemus: Minge kohe oma töökohale tagasi!	P	P
	Töötaja: Ma lähen juba. Ma tahtsin lihtsalt küsida ...	A	A
		C	C
4	Ülemus: Kus Hanseni fail jälle on?!	P	P
	Sekretär: Mu jumal, panin selle valesi ära.	A	A
		C	C
5	A: Siin pole kunagi õigel ajal kohtumist alustatud. Nad ei õpi kunagi ...	P	P
	B: Selles on sul täiesti õigus.	A	A
		C	C
6	A: Kui tore, et teie naine on jälle terve.	P	P
	B: Jah, ma olen ka selle üle väga õnnelik.	A	A
		C	C
7	A: Kuidas ma saan siit jaama jõuan?	P	P
	B: Kõigepealt vasakule, siis paremale, siis otse edasi.	A	A
		C	C
8	Klient: Kui suures summas pean täna oma kontole sissemakse tegema, kui soovin, et 10 aasta pärast oleks mul 30 000,00 eurot?	P	P
		A	A
		C	C
	Raamatupidaja: Üks hetk, palun. Ma arvutan selle teile välja.		

9	Politseinik	Politseinikuid peetakse viimseks maapealseks	P	P
	A:	kõntsaks. Kõik põlgavad meid.	A	A
		Kui ründame, pole see õige. Kui kohtleme	C	C
	Politseinik	pätte liiga õrnalt, pole see ka õige. Peaks		
	B:	töökohta vahetama ...		
10	A:	Noored on tänapäeval täiesti hukas. Neil on vaid	P	P
		pidutsemise mõtteis.	A	A
	B:	Narkootikumid ja tüdrukud, see on kõik, mis neil peas	C	C
		on. Keegi ei taha enam töötada		
11	Riigiteenistuja:	Kas te ei oska lugeda? See avatakse homme	P	P
	Kodanik:	hommikul.	A	A
		Oh, vabandust. Ma ei tahtnud teid häirida. Ma	C	C
		tahaksin homme hommikul tagasi tulla		
12	A:	Milline suurepärane eesmärk. Peatamatu. Fantastiline.	P	P
	B:	Super. Ja selle nurga alt uskumatu.	A	A
			C	C
13	A:	Sellest piisab, et sind nutma ajada. Nad tahavad, et	P	P
		teeksin nädalavahetusel inventuuri.	A	A
	B:	Sain ka nii aru. Ma arvan, et nad saavad meiega seda	C	C
		teha, sest me oleme liiga tähtsusetud.		
14	A:	Fantastiline, me võitsime!	P	P
	B:	Imeline, imeline!	A	A
			C	C
15	A:	Mida te endast küll arvate, et muusika nii valjuks	P	P
		keerate?	A	A
	B:	Kas teil on seda tõesti vaja? Alati oma pidudega.	C	C
	A:	Minu peod pole teie asi – keerake oma muusika maha,		
		muidu kutsun politsei!		
16	Klient:	Ootan oma raha juba 20 minutit. Arvate, et	P	P
		mul pole midagi paremat teha?	A	A
			C	C

Raamatupidaja: Te tulite viimasena, teid teenindatakse viimasena.

17	Klient:	Seda on juhtunud kolm korda – üks minu kohver kadus ära. Ma ei reisi enam koos	P	P
		teiega.	A	A
	Raamatupidaja:	Ainult ühe kohvri kaotamise pärast ei peaks te nii endast välja minema.	C	C
18	Ülemus:	Teie aruande sisu on jama. Ma ei saa sellega midagi peale hakata!	P	P
			A	A
	Töötaja:	Kui oleksite mulle täpsemad juhised andnud, oleksite saanud parema ülevaate.	C	C

Selle materjali litsents on üldsusele jagatud Creative Common Attribution – Share Alike 4.0 rahvusvahelise avaliku litsentsi alusel

